

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי משה מלעלוב זצוק"ל בנו של הרבי הקדוש רבי דוד מלעלוב זצוק"ל נסתלק י"ג טבת (תרי"א)

הרבי הקדוש רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ בעל באר משה אמר: מי שרוצה לתאר לעצמו דמות דיוקנו של משה רבינו ע"ה, יסתכל על צורתו של הרבי הקדוש רבי משה מלעלוב!

*

צדיקים שבדורו אמרו, ששלש שנים לפני פטירתו, כבר היה מופשט מעולם הזה ולא סבל אורת חוץ לארץ, ולכן הכין את עצמו בימי זקנותו לעלות לארץ ישראל.

כשבועיים לפני שעזב את פולין, היה על שבת קודש בעיירה חענטשין, והתכנסו אז כמעט כל צדיקי המדינה בחענטשין, והרבה חסידים, להיפרד ממנו לפני נסיעתו, והעריכו את הקהל לעשרת אלפים איש! אשר היה דבר בלתי שיכיח בימים ההם. במוצאי שבת כשהציג רגליו על העגלה, אמר לקהל: "בניי הסתכלו היטב בצורתי, וזכרו היטיב צורתי, ויגיע לכם מזה תועלת גדולה".

כשעזב את פולין הלכו ללותו המון רב, בראשות רבנים ואדמו"רים, ובראשם תלמידו המובהק הרבי הקדוש התפארת שלמה מראדמסק. משם נסע לצדיקי הדור להיפרד מהם לפני נסיעתו לארץ ישראל, ביניהם בבעלזא אצל הרבי הקדוש השר שלום מבעלזא, וברו"ז אצל הרבי הקדוש רבי ישראל מרו"ז.

בחדש אלול שנת תר"ז עלה על האניה בדרכו לארץ ישראל. היות שידע שנסיעתו באניה תהיה גם בחודש תשרי, לכן הצטייד מראש, בשופר וארבעת המינים, כדי שיוכל לקיים המצוות כהלכתן בזמן.

ברם, בהגיע חג הסוכות הבחין שהערבות שלקח עמו, כְּמִשּׁוֹ, ואינם ראויים עוד למצוה. הוא ניגש לרב החובל וביקש ממנו שיעצור עבורו באחד האיים, כדי שיוכל לקטוף משם ערבות חדשים, אך רב החובל סירב בכל תוקף, ולא רצה לעצור את כל הספינה עבור בקשה קטנה זו.

לקח הרבי הקדוש רבי משה מלעלוב את כל הכסף שקיבל מהחסידים, כדי שיוכל להתפרנס מהם בארץ ישראל, ומסרם לרב החובל תמורת עצייה באחד האיים! כשרב החובל ראה סכום גדול זה, קפץ על המציאה והסכים בחפץ לב לעצור עבורו. ואכן, עצר את הספינה באי אחד, והרבי הקדוש קטף משם ערבי נחל מהודרים, וכך עלה בידו לקיים מצות נטילת ארבעה מינים בהידור רב. והגם שידע שבעבור זה יגיע לארץ ישראל בעירום ובחוסר כל, מכל מקום היה מלא שמחה וחדוה על זה שזכה לקיים המצוה בהידור.

העת רצון אצל הצדיק שגרים לרבי מאטיל לחיות

ולהיות בבית האבא. ואכן כך רואים בחוש, כשנגזר לא עליכם על נער או נערה שלא יוכלו לשהות בבית אביהם בימי נערוּתם, צריך סייעתא דשמיא גדולה שיגדלו כראוי.

נספר סיפור מרטיט איך שבכח זה פעלו רפואה והוספת שנים לחולה, כדי שבנו יוכל לשהות אצל הוריו בשנות נעוריו. ומעשה שהיה כך היה: בסוף שנת תרצ"א, חלה רבינו רבי מאטיל, הרב הקדוש רבי מרדכי חיים מסלונים זצוק"ל [שיומא דהילולא קדישא שלו י"ב טבת], הוא סבל לא עליכם יסורים קשים ונוראים.

כשהרגיש שקיצו קרב, הוא שלח לקרוא למקורבו, מי שלימים היה הרבי הקדוש בעל הברכת אברהם מסלונים זצוק"ל, וביקש ממנו בקשה אישית ומרגשת, שישכים לשמש אפטרופוס לילד שלו בן הארבע, יהודה לייב סלאנים, שהוא יהיה לו כְּאָבִי אחרי פטירתו. ענה לו הברכת אברהם, מקבל אני. אחרי כמה רגעים של דומיה ושקט, המשיך הרבי הברכת אברהם ואמר, קיבלתי עלי אפטרופוסות, אבל מחובה של אפטרופוס לדאוג, שהילד שבחסותו יקבל את הכי טוב שמגיע לו, ומה אעשה, שבעיני, הטוב ביותר, שהאבא בעצמו יגדל אותו ויזכה להוליך אותו לחופה מתוך בריאות, וכך ישנה הנער בימי נעוריו - בבית אביו.

כשרבי מאטיל שמע את הדברים, חיך חיוך רחב, ובאותו דקה הוטב לו עד שהוא נהיה כאחד האדם, בריא לגמרי, והמשיך לחיות עוד הרבה שנים, ועוד זכה להכניס את אותו יהודה לייב לחופה.

הרבה שנים סיפר רבי מאטיל את הסיפור בהתפעלות רבה, ואמר, שאז באותם רגעים הוא החזיק, שבעצם כבר מלאו לו שנותיו, אבל כשרבינו הברכת אברהם אמר את הדברים, היה זה רגע של עת רצון, והוסיפו לו מן השמים עוד עשרים ושתיים שנה. אנחנו לומדים מהסיפור, מה זה רגע של עת רצון.

(מתוך הפתיחה לשיעור - כתובות דף ע', י"ח אלול תשפ"ב)

יש לנצל היטיב את שנות הנעורים

עוד אפשר לפרש הפסוק הנ"ל, בנעוריה בית אביה, על פי מה שפירש הרבי הקדוש האמרי אמת את הפסוק בפרשת השבוע פרשת ויגש (בראשית מד, לד), יהודה צעק ליוסף, כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי". אמר הרבי הקדוש האמרי אמת (ויגש, תרפ"ט), שכל נער צריך לצעוק על עצמו מילים אלו בשנות נעוריו, כי איך אעלה אל אבי שמשמים לאחר מאה ועשרים, והנער איננו אתי", איבדתי את שנות הנעורים וכוחות הנעורים, זה יעורר אותו לנצל היטיב כל רגע משנות הנעורים.

ועל פי זה אפשר לומר שזהו כוונת הפסוק, "בנעוריה", כשהאדם נמצא בשנות הנעורים, יש לו לזכור כל הזמן, "בית אביה" שיצטרך לעלות לאביו בשמים, ואיך יעלה אם לא ינצל את שנות הנעורים כראוי.

כשמגיע הכרעה מגדול הדור מתבטלת למפרע ההוראה הקודמת

רבינו הגאון הגדול מרן רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, דן בספרו הנפלא "חשוקי חמד" בשאלה מרתקת: ארוסה שבמשפחת בית אביה לא אוכלים "גַּעְבְּרָאָקֶס" [מצה שרויה] בפסח, ובמשפחת הארוס כן אוכלים.

כשנתארסה, נדרה ש"גַּעְבְּרָאָקֶס" אסורה עליה בפסח, ושמע הארוס והפר לה נדרה. שמע אביה והלך לשאול את רבו כיצד לנהוג. והשיב לו, אל תפר לה. שמע הארוס ופנה לגדול הדור וסיפר את מבוכתו. גדול הדור קרא לאבא, והסביר לו שראוי לאשה לנהוג כמשפחת בית בעלה, ובפרט שהם גדולי תורה. וגם יעץ לו שיפנה לרבו ויאמר לו בשמו, ובדאי יאשר לו להפר את הנדר.

האבא חזר לרבו, ואכן הרב אמר, אין אחרי גדול הדור ולא כלום, והספיק האב להפר גם הוא את הנדר באותו יום.

ונשאלת השאלה, האם ההפרה חלה לאחר שכבר קיים את הנדר בהתחלה? ורצה מרן רבי יצחק זילברשטיין להביא ראיה מהדף היומי שלנו (נדרים דף סז). שההפרה לא חלה, שהרי מבואר במשנה, דנערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה, והגמרא מבארת, דאם הפר אחד מהם וקיים אחד, וחזר המקיים ונשאל על הקמתו, על אף שעקר את הקיום כשנשאל עליו לחכם, בכל זאת אינו יכול לחזור ולהצטרף להפרת הראשון, משום דדוקא אם מפירין "שניהם בבת אחת", מצטרפת הפרתם לבטל את הנדר, אבל אם בין הפרת הראשון להפרת השני היה דבר שמבטל את ההפרה, כגון קיום הנדר על ידי אחד מהם, שוב אין ההפרות מצטרפות, ואין הנדר מופר.

ולפי זה לכאורה גם בעניינינו, הרי האב לא היה יכול להפר בתחילה בגלל כבוד רבו, ואם כן היה כאן הפסק בדבר המעכב את ההפרה, ואם כן גם לאחר שחזר בו רבו ונתן לו רשות להפר, כבר אינו יכול להפר.

אך כשמרן רבי יצחק זילברשטיין סיפר את זה לגיסו רבינו מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי זצוק"ל, דחה מרן את הראיה, כי מאחר וגדול הדור אמר לו שיאמר לרבו שהאשה חייבת לשמוע לקול בעלה ולנהוג כמוהו, נתברר למפרע שההוראה הראשונה של רבו היה בזה טעות מעיקרא, ולכן אין זה נחשב כדבר שמעכב את ההפרה, רק נחשב שהיה ראוי להפר כל הזמן.

עשרים ושתיים שנות חיים נוספות בזכות רגע של עת רצון

בדף היומי שלנו (נדרים דף ע.) מובא הפסוק (במדבר ל, יז) בנעוריה בית אביה. ורואים ממשמעות הפסוק, שהתורה הקדושה קבעה בזה, שבשנות הנעורים יש לנער ונערה לשהות

כל נער צריך לצעוק על עצמו מילים אלו בשנות נעוריו

בשבת קודש שבת פרשת ויצא, בורא עולם האיר לי כמה ווארטס בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, ואת הווארט הראשון אני לא ימכור בשביל שום הון בעולם. הפסוק (כט, יג), **ויהי כשמוע לבן את שמע יעקב בן אחותו וירץ לקראתו ויחבק לו וינשק לו**. אומר רש"י הקדוש, וינשק לו - **אמר, שְׂמָא מְרַגְלִיּוֹת הֵבִיא וְהֵם בְּפִיו**. נלך ישר לדרש, **שְׂמָא מְרַגְלִיּוֹת הֵבִיא וְהֵם בְּפִיו**, מורי ורבותי אנחנו הולכים ללמוד היום בדרך היומי (מדרים לט - מ) על מצות ביקור חולים, יש רמב"ם ידוע בהלכות דיעות (פ"ב ה"א), שיש חולי הגוף וחולי הנפש, מורי ורבותי, עם ישראל חלקם לא עליכם נמצאים או בחולי הגוף או בחולי הנפש, ויש לנו לדעת, **שְׂמָא מְרַגְלִיּוֹת הֵבִיא וְהֵם בְּפִיו**, שאנחנו יכולים בפה שלנו להיות פה מפיק מרגליות, ובזה לתת לאנשים כח חיזוק ועידוד להוציא אותם מהחולי.

אנחנו חושבים שפה מפיק מרגליות מדובר על המגיד מישירים הנדע הגאון רבי שלום שברדון זצוק"ל וכדומה, אך באמת **מְרַגְלִיּוֹת הֵבִיא וְהֵם בְּפִיו** זה כל יהודי ויהודי באשר הוא, כל אחד יכול לתת לשני תחושה טובה ומילה טובה.

תתבוננו לדוגמא על המשפיע הגאון הצדיק בעל "קדושת עינים" רבי אהרן טוסיג שליט"א, משעת בוקר מוקדמת עד שעת לילה מאוחרת, לכמה אנשים הוא נותן דברי חיזוק, לכמה אנשים הוא מחייך, ולכמה אנשים הוא נותן טפיחה על השכם.

שבוע שעבר הייתי בחתונה של שאר בשרי הקרוב, בחור יתום ניגש למשפיע לקבל ברכה. רבינו רבי אהרן נישק אותו בהתרגשות כמו שמנשקים ספר תורה מהודר. זה נקרא **שְׂמָא מְרַגְלִיּוֹת הֵבִיא וְהֵם בְּפִיו**, וזה גם בפשט כאן בפסוק **וַיִּנְשֹׁק לוֹ**, לפעמים צריך לתת לאדם את הנשיקה פיזית, ולפעמים נותנים את הנשיקה דרך הפה, שאומרים אָ גוט וְאַרְבֵּי - מילה טובה. הבה נאמץ לעצמנו, להגיד מילים טובות בבחינת כי ה' דבר טוב על ישראל, להדיבק במידותיו של הקב"ה.

מכאן לווארט השני, הפסוק אומר (ל, יג) **וְתִאמַר לֵאמֹר לֹאֵה אֲשֵׁרִי כִי אֲשֵׁרִי בְּנוֹת וְתִקְרָא אֶת שְׁמוֹ אֲשֵׁר**. חשבתי בדרש, איך אפשר להיות מאושר בבנות, הרי יש גמרא ידועה (ב"ב טז), אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות, אשרי מי שבניו זכרים, או למי שבניו נקבות, אז מבינים מזה שְׂפֵת זֶה לֹא דָבָר הֵכִי טוֹב, וכן אומרים בתפילה בברך שמייה בשבת קודש, וְנִתְיָב לִי בְּנֵי דְבָרִין דְּעֵבְדִין רְעוּתְךָ, אנחנו מבקשים שזוכה לבן זכר שעושה רצון הבורא, הגמרא בנדה (לא): אומרת, כיון שבא זכר לעולם בא שלום לעולם, אז איך אפשר להיות מאושר בבנות?

חשבתי על פי הגמרא בבבא בתרא (קמא), אמר רב חסדא, וְגַדְיָי בְּנֵתָן עֲדִיפִין לִי מִבְּנֵי, מובא שם בתוספות במקום (ד"ה בנתן), לפי שהיו חתניו גדולי הדור. כשזוכים לחתנים גדולי הדור, בְּנֵתָן עֲדִיפִין לִי מִבְּנֵי, אז אפשר להיות מאושר ושמח בבנות...

נסיים עם הווארט השלישי, הפסוק (ל, כז) **וַיְבָרְכֵנִי ה' בְּגַלְלֵךְ**. חשבתי בדרש, לפעמים רואים שבן אדם זוכה לברכת ה', הוא זוכה לברכת ה' בממון, הוא זוכה לברכת ה' בתורה, ולא מבינים למה הוא זכה לברכת ה', התשובה הוא **בְּגַלְלֵךְ**, לפעמים זה בגלל ילד שיצא ממנו, נכד שיצא ממנו, ולפעמים זה בגלל זכות אבות. אנחנו לא יכולים להבין הכל, נסתרים דרכי הבורא.

(מתוך הפתיחה לשיעור - נדרים דף לט, י"ג כסלו תשפ"ג)

בצילום של גדולי ישראל שליט"א

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

לפני שהגיעה הקורונה לעולם - מרן הגאון הצדיק רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א הגדיר את הקורונה - קר"א נ"א, לקרוא לבורא עולם - פגשתי אז בברית של שאר בשרי הקרוב, את הרה"ח יוחנן רוזנטל שליט"א מגבעת זאב, והוא אמר לי בהתרגשות אחרי הדרשה, אתה מוכרח לבוא לשבת לקרלין. אמרתי לו, אני אשמח ביותר לבוא. און דְּעֵרְוֵנוּ לִי - ובנתיים התהפך העולם בוורוס.

אתמול בלילה זכיתי להשתתף בשמחת הנישואין של בנו יקירו של הוד כבוד קדושת הרבי מקרלין סטולין שליט"א, החתן החשוב הרב מרדכי. היה קשה לי להיפרד מהשמחה, מי שלא היה בחתונה, ספק אם יבין מה זה התקשרות של חסידים לרבי, וְאֵסֶר הַיִּיטֵט עֵס לִיבְשָׂאֵפֶט פֶּן חֲסִידִים - מה זה אהבה של חסידים לרבי. החשמל הרוחני שהיה במצוה טאנץ, גרם לעניות דעתית התקרבות לבורא עולם לכל אדם.

זכיתי באמצע החתונה לגשת להתברך מהרבי שליט"א, היה בלי עין הרע ציבור גדול מאד, רעש מהמוזיקה, והרבי טרח להתכופף אלי לשמוע את שאלתי ובקשתי. חשתי את דברי רש"י בשמות (ב, יא), נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם.

כבר חשבתי ללכת הביתה, ניגש אלי ידידי אהובי, צהלתו על פניו תמיד, מלא בחכמה, הרב טוביה פריינד שליט"א נכדו של הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל, ואמר לי, בְּלִיב צוֹם מִצְוָה טֵאָנֶץ - תישאר למצוה טאנץ, אתה תתרגש. ואכן התרגשתי! בורא עולם מסובב כל הסיבות סיבב, שאני יעמוד מאחורי הכסא של הרבי במצוה טאנץ, וחשתי את דברי האַלְטֶער רַבִּי - הרבי הזקן, איש אלוקים, מרן הבעל התניא זצוק"ל, וכך מובא בתורה אור (פרשת כי תשא), "עַל יְדֵי הַנִּיגוֹן יוֹצֵא הָאָדָם מִתּוֹךְ עֲצָמֵיתוֹ, וְנִמְשָׁךְ לְנֶעֱלָה וְגִבּוֹהַ יוֹתֵר מִמִּדְרָגָתוֹ, שְׁלֵא הִיא יְכוֹל לִילָךְ בְּעֵצְמוֹ".

בקרלין אין גְּרָאָמֶען, יש זְמֵר, ולא זמר אחד, כמה וכמה שירים מרגשים. ראיתי שם אנשים שבזמן השירה זְעָנֶען נִישֵׁט גְּעוֹנֶען דָּא - לא היו בעלמא הדין. זה היה מרגש לראות מאות יהודים, שעוזבים את הכל בכל מכל כל, ובאים מארצות הברית לקחת חלק בשמחה. פרי עץ חיים הרב הצדיק רבי יוחנן שליט"א, כל כך שמח שבאתי להשתתף בשמחה, עד שעשה לי היכרות עם בנו החשוב הרב נפתלי חיים שליט"א.

לא נסיים את הפתיחה בלי כמה מילים על המכונים של קרלין סטולין שמפארים את העולם, מכון בית אהרן וישראל, שאוחזים כבר בשנת ל"ח בגליון רכ"ד, השבועון הידוע דִּי בְּרַכָּה אֵין שְׁטוֹב.

מענין לענין באותו ענין, ידידי אהובי רבי יונה אקער שליט"א, נכדו של הגאון הצדיק שאר בשרי רבי חיים ישעיה אקער זצ"ל, שבכה כל יום על גוֹטע קִינְדֶּער, העניק לי אתמול ספר שאלות ותשובות של רבי שלמה ברוך, ספר עיוני שמושקע בה מאות שעות. שנזכה שהשמחה הגדולה בקרלין תשפיע לכלל ולפרט, השפעות טובות לנו ולכל בית ישראל, אמן.

מאוצרות הפרשה

ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו (מה, ג). ובמדרש (ב"ר צג, י), אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה, יוסף קטנן של שבטים היה, ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, לכשיבא הקדוש ברוך הוא ויכוח כל אחד ואחד לפי מה שהוא, על אחת כמה וכמה.

ומבאר המראי יחזקאל, דהנה עד עתה בודאי היה לשבטים תירוצים רבים למה רצו להרוג את יוסף, ועם כל זה עכשיו כשהוכיח אותם יוסף, באו על האמת כי שלא כדן עשו. וכן יהיה לעתיד לבא, דהגם שכל אדם בשעה שמתבטל מן התורה והמצוות יש לו בכל פעם איזה אמתלא ותירוץ למה עושה כן, כפי שהיצה"ר מחשיך עיניו, אך כשיגיע יום הדין ויעמוד לפני הש"ת לדין, יהיה נאלם דום מכל התירוצים, ויתודע לו אז האמת שלא היה לו שום תירוץ כלל.

ועתה אל תעצבו וגו' (מה, ה). כתב התפארת שלמה: הנה "ועתה" הוא לשון תשובה, לכן אמר, אף על פי שאתם צריכין לשוב בתשובה על המעשה הזה אשר עשיתם [מכירת יוסף], אך אל תעצבו, לא בעצבות הוא דרכי התשובה, כי התשובה היא מצות עשה מן התורה וצריך לעשותה בשמחה, כמו שכתוב (תהלים ק, ב) עבדו את ה' בשמחה.

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661